

Afrika Birliği'nin (AB) Başlıca Yönelimleri

Dr. Ben Hadj Abdellatif ABDELLAZIZ

Afrika Birliği Örgütü, Nüfus ve Kalkınma Departmanı Eski Bölüm Başkanı
Çeviren: Salim BAŐAR

Giriş / Genel Görünüm:

Afrika kıtası küreselleşmenin řu anki evresinde defalarca tekrarlanan seri bir krizle karşı karşıya kalmıştır; aşırı tüketim ve israf, AIDS hastalığı, doğal kaynakların azalması, nüfus artışı, devam eden savaşlardan kaynaklanan zorunlu göç, ölkeler arasında ve ölkeler içerisinde durmaksızın artan eşişsizlik yanında yoksulluk ve açlık.

Afrika'da en yaygın rastlanılan baskılar aşağıdaki öğelerle açıklanabilir:

- Nüfusun yaklaşık % 61'ini etkileyen uzun vadeli (1956'dan bu yana 186 kez) darbe girişimleri ve çatışmalar
- Kötü ekonomik ve siyasi yönetim ve sivil toplumun dışarıda kalması
- Ağır borçlar ve bütün kalkınma sürecini durduran devamlı bozulma

Kıta üzerindeki ağır yükten kaynaklanan endişe verici ve kasti olan bu durum karşısında Afrika Birliği, farklı kurumlar ve yapılan anlaşmalar aracılığı ile kıtanın kalkınma sürecinde rolünü yerine getirmek için hiç bir çaba göstermemiştir.

Afrika'nın, insan haklarını ve refahı sağlayarak ve kıtada ortalığı kırıp geçiren yoksulluk seviyesini en aza indirerek ekonomik kalkınma ve birikim sürecini oluşturmayan politikaları ve stratejileri görme ve etkili büyüme, eşişlik ve dayanışmayı birleştirmeyi deneme vakti gelmiştir. Bölgesel ve uluslararası birçok kurum da bu isteği gerçekteşirmek için yardıma gelmiştir.

Ortaya Çıkan Başlıca Görüntüler Arasında:

- a) Afrika'nın yeniden doğmasının başlıca katalizörünü oluşturan bölgesel ve kıtasal bütünleşme.
- b) Afrika'ya yeni bir hamle yapma isteğini somutlaştıran ve Afrikalıların kendi sorumluluklarıyla ilgilenen Afrika'nın Kalkınması için Yeni Ortaklığın icrası (NEPAD).
- c) 21. Yüzyıldaki meydan okumayı ortadan kaldırmak için stratejik aracı temsil eden Afrika Birliği'nin ve kurumlarının güçlendirilmesi..
- d) İstikrarlı ve yapıcı bir kalkınma için mali ve teknolojik kaynakları harekete geçirerek meydan okumayı ortadan kaldırmaya yardım etmek için Afrika Diasporası'nın tanıtılması.

1/ Afrika Birliği Örgütü

Afrika Birliği, 32 bağımsız ölkeden Addis Adaba'da 25 Mayıs 1963'te kurulmuştur. Örgüt, bugün itibariyle 53 ölkeden oluşmaktadır.

Başlıca amaçları:

- Afrika ölkelerinin birliğini ve dayanışmasını desteklemek, halen sömürü altında bulunan ölkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarına katkıda bulunmak,
- Üyelerinin bağımsızlığını korumak,

- Sömürgeciliğin her türünü ortadan kaldırmak,
- Birleşmiş Milletlerin kanunlarını ve insan hakları beyannamesini göz önünde bulundurarak uluslararası işbirliğini güçlendirmek,
- Üye ülkelerin ekonomik, eğitim ve bilim politikasını uyumlu hale getirmek.

Görevleri:

- Nisan 1980’de gerçekleşen olağan dışı ikinci meclis toplantısı sırasında hükümet ve devlet liderleri, her seviyede öncelikle ekonomik kalkınma programlarını ve 2000 yılından önce Afrika Ekonomik Topluluğu’nun (CEA) kurulmasını yansıtan Lagos Eylem Planı’nı onaylamışlardır.

- Temmuz 1985’te gerçekleşen 21. Oturum’da kıtanın kritik olan ekonomik durumuna itina gösterildi ve öncelikli ekonomik kalkınma ve reform programı (ARPER) kabul edildi (1986-2000); Aynı dönemde buna benzer bir program (UNPAERD) da Birleşmiş Milletler tarafından kabul edildi.

- Borç krizleri hakkında Afrika’nın ortak pozisyonunun kabulü (1 Aralık 1987) gerçekleştirildi.

- Mart 1995’te “Kahire Eylem Gündemi” adı verilen ekonomik ve sosyal kalkınma, eylem gündeminin açıklanmasına katılım gerçekleşti. Bu gündemin özelliği, devlet liderlerinin girişimde bulunmaları gereken durumlar ve uyumlu sosyo-ekonomik kalkınma stratejisi ve politikası için Afrika’da barışa, istikrara ve güvenliğe verilen öncelik gibi uluslararası işbirliği alanları hakkında açık bilgi vermesidir.

Görevlerinin yerine getirilmesi, “OUA/CEA/BAD Ortak Sekreterliği”ni oluşturan Birleşmiş Milletler’in Afrika Ekonomik Komisyonu (UNECA), Afrika Kalkınma Bankası (BAD) gibi başka kurumların müdahalesini gerektirmektedir. Diğer yardımcı kurumlar bu uygulamaları güçlendirmişlerdir. (Farklı bakanlık toplantıları, farklı sektör komiteleri vb...)

2/ Afrika Ekonomik Topluluğu(CEA)

Afrika Ekonomik Topluluğu, 3 Haziran 1991’de gerçekleşen 27. oturum sırasında Afrika Ekonomik Topluluğu Anlaşması’nı imzalamış olan Afrika Devlet ve Hükümet Başkanları’nın farklı kararlarının icrasının ana aracını oluşturmuştur. 12 Mayıs 1994’de yürürlüğe girmesinden sonra bu anlaşma siyasi organların uygulamasının ve özel evrelere göre eylemlerin yapılmasının yasal aracı haline gelmiştir.

Afrika Ekonomik Topluluğu’nun Amaçları

Afrika Ekonomik Topluluğu, örgütün programlarının, stratejilerinin ve faaliyetlerinin gerçekleşmesinin ana aracını oluşturmaktadır. Afrika Birliği’nin esas eylemi ona Afrika Birliği’nin (UA) yeni görevi ve görünümünde kritik bir önem ve öncelikli bir yer vermiştir.

Afrika Ekonomik Topluluğu’nun temel amaçları arasında şunlar bulunmaktadır;

- ✓ Sosyo ekonomik ve kültürel kalkınmayı desteklemek.
- ✓ Bu amaç için Afrika Birliği Örgütü üyesi ülkeler, Afrika Ekonomik Topluluğu çerçevesinde ortak bir pazar yönünde, bölgesel ve alt bölgesel düzeylerde, gümrük birlikleri ve özgür değişim alanları oluşturmak için ticaretin serbestleştirilmesi sürecini başlatmışlardır.

Bu amaca ulaşmak için, mülk ve tesis hakları gibi insanların, malların ve sermayenin serbest dolaşımıyla ilgili engellerin ortadan kaldırılmasında üye ülkeler dereceli olarak görev alacaklardır.

Toplumlar arası alışverişi güçlendirmek amacıyla Abuja Anlaşması, dayanışma, kalkınma ve tazminat fonu topluluğu gibi Afrika Merkez Bankası, Afrika Para Birliği kurulmasını planlayarak dar bir işbirliği ile karşı karşıyadır. Hazırlıklar bu girişimi somutlaştırma yolundadır. Taşıma, iletişim, tarım, sanayi ve enerji sektörlerinde başka işbirliği çabaları da planlanmaktadır.

Afrika Ekonomik Topluluğu'nun Yapısı

Afrika Ekonomik Topluluğu Sekreterliği, günümüzde Afrika Birliği'ne (UA) dönüşmüş olan Afrika Birliği Örgütü'nün sekreterliğini yürütmektedir. Yeni yapı, kıtasal bütünleşme görevine sahip olarak, Afrika Ekonomik Topluluğu'nun ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Kıtanın, sosyo-ekonomik alanda yükselişe geçmesinde tutarlı ve uyumlu bir icrayı sağlamak amacıyla kurumlar (farklı sektörel komisyonlar) oluşturulmuş ya da oluşturulma yolundadır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOC), Topluluğunun merkezi organını oluşturmaktadır. İlk bakanlık toplantısı, Fildişi Sahilleri'nin, Abidjan şehrinde 1996 yılının Kasım ayında gerçekleştirmiştir. Bu toplantıda, Afrika Ekonomik Topluluğu ile Bölgesel Ekonomik Komiteler (REC's) arasındaki ilişkiye ilişkin protokolü ve 1997-2000 yılları arasındaki çalışma programını onaylamışlardır.

Abuja Antlaşmasının Eylem Aşamaları

Afrika Ekonomik Topluluğu'nu oluşturan sözleşme, 34 yıllık bir süreci içerisinde 10 aşamanın icrasını ön görmektedir.

- 1) Bölgesel Ekonomik Toplulukların güçlendirilmesi,
- 2) Her bölge seviyesinde gümrük engellerinin aşamalı olarak (8 yıl) kaldırılması, her seviyede entegrasyonun güçlendirilmesi ve bölgesel topluluklar arasında işbirliğinin sağlanması
- 3) 10 yıllık bir süre içerisinde serbest dolaşım bölgeleri ve gümrük birliklerinin oluşturulması.
- 4) Topluluklar arasında tarife ve tarife dışı sistemlerin uyumu ve işbirliği.
- 5) 4 yıllık bir süre için, aşağıdakiler aracılığıyla ortak bir pazarın kurulma çalışması.
  - Tarım, taşımacılık, sanayi, enerji ve bilimsel araştırmalar gibi farklı sektörlerde ortak bir politikanın kabulü,
  - Maliye ve Finans politikalarının uyumu,
  - Kişilerin serbest dolaşımı ilkesinin uygulanması,
  - Her topluluk için düzenli kaynakların sağlanması.
- 6) 5 yıllık bir süreyle kişilerin, sermaye mallarının ve hizmetin serbest dolaşımıyla ortak pazar yapısının oluşturulması ve güçlendirilmesi.

Bir aşamadan diğer aşamaya geçiş, Bakanlar Konseyi'nin önerisiyle gerçekleştirilecek bir oturumda onaylanacaktır.

Başlıca Bölgesel Organizasyonlar

Organizasyonlar	Üye Ülkeler	Amaç
Arap Mağrib Birliği (UMA)	Cezayir, Libya, Moritanya, Fas, Tunus	Sosyo-Ekonomik ve Kültürel İşbirliği
Batı Afrika Ekonomik Topluluğu (ECOWAS)	Benin, Burkina Faso, CI, Gambiya, Gine, Gine Bissau, Liberya, Mali, Moritanya, Nijer, Nijerya, Senegal, Sierra Leone, Togo.	Ekonomik Topluluk ve Ortak Pazar
Orta Afrika Ekonomik Topluluğu (ECCAS)	Burundi, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Kongo, Gine, Ekvator, Gabon.	Ortak Pazar
Doğu ve Güney Afrika Ekonomik Topluluğu (COMESA)	Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Maritius, Mozambik, Ruanda, Somali, Svaziland, Tanzanya, Uganda, Zambiya, Zimbabve.	Ekonomik topluluk ve Ortak Pazar
Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC)	Angola, Botsawana, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Lesotho, Malawi, Mozambik, Namibya, Seyşeller, Güney Afrika, Svaziland, Tanzanya, Zambiya, Zimbabve.	Ekonomik Topluluk
Hükümetler Arası Kalkınma Otoritesi (IGAD)	Cibuti, Etiyopya, Eritre, Kenya, Somali, Sudan, Uganda.	Ekonomik Topluluk

Büyük Göller Havzası zamanla, Nijer Rüyası Komisyonu, Antlaşma Konseyi vs. gibi daha büyük bir işbirliği için topluluklara dönüşerek, ortak kalkınma amacıyla gruplar oluşturuldu. Birçok ülke, farklı toplulukların üyesidir.

3/ Afrika Birliği'nin Oluşturulması(UA/AU)

Afrika Birliği'nin kuruluş sözleşmesinde ve birleşmiş, güçlü ve kıtanın sosyo-ekonomik kalkınmasında ana engeli çatışmaların oluşturduğundan haberdar bir Afrika'nın ortak vizyonu ile yönlendirilen Afrika Ekonomik Topluluğu'nu oluşturan anlaşmada belirtilen amaçlar ve ilkeler doğrultusunda ve Afrika ülkelerinin Hükümet ve Devlet başkanları Togo'nun, Lome kentinde 11 Temmuz 2001'de Afrika Birliğini oluşturan kurucu sözleşmeyi onaylamışlardır.

Birlik, diğerler ülkeler arasında büyük bir birlik, topraksal bütünleşmeyi ve üye ülkelerin bağımsızlığını, kıtanın sosyo-ekonomik ve politik entegrasyonunu hızlandırmayı, bölgesel ekonomik topluluklar arasında farklı politikaları birleştirmeyi, uyumlu hale getirmeyi, işbirliği ve kalkınmayı desteklemeyi amaçlamaktadır. İşleyişindeki yeni önemli ilke, bazı ciddi durumlarda konferansın kararlarına uygun araçlarla üye ülkelerden birindeki çatışmayı önlemek için Birliğin müdahale hakkında yatmaktadır.

Kurucu Sözleşme, Birliğin farklı kararlarının icrasının değerlendirilmesi ve devamını sağlamak amacıyla kıtanın ana sektörlerini sürükleyen uzman teknik komitelerin kurulmasını öngörmektedir.

Oluşumu daha önceden başlamış olan icra organı ilkeleri; Pan-Afrika Parlamentosu'nu, Birlik Komisyonu'nu, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel konseyi'ni, Mahkemeyi ve Finans kurumlarını (Afrika Merkez Bankası, Afrika Para Fonu ve Yatırım Bankası) ilgilendirmektedir. Sözleşmenin kuralları önceliğe sahiptir ve söz konusu sözleşmeye ters olabilecek Abuja Antlaşması'nın düzenlemelerinin yerini almaktadır.

4/ Afrika'nın Kalkınması İçin Yeni Ortaklık (NEPAD)

Afrika Birliği'nin (OUA/UA) 15. Olağan Dışı Zirvesi, Mart 2001'de Libya'da gerçekleştirildi. Senegal ve Güney Afrika Cumhurbaşkanı Afrika'nın Kalkınması İçin Yeni Ortaklığı ortaya çıkaran yeni girişimler sunmuşlardır (MAP ve OMEGA'nın birleşmesi NEPAD'ı ortaya çıkarmıştır).

NEPAD, dünya ekonomisine Afrika'nın aktif katılımı, ekonomik ve sosyal iyileşmesi için bütünleşmiş ve istikrarlı global bir kalkınma girişimidir. Girişim, Afrika devletlerinin vaatlerini, iyi yönetimi, demokrasiyi ve insan haklarını sağlamaya yöneliktir. NEPAD'ın katmış olduğu değer bizzat Afrikalıların kendileri tarafından oluşturulması ve yönetilmesidir.

Bu girişim G-8, G-77, TICAD gibi birçok uluslararası ortaklıkların dikkatini çekmiştir. Birleşmiş Milletler'in Bininci Zirvesi, güneyin dayanışmasını kuvvetlendirmiş ve dünyanın dikkatini, Afrika'nın ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçları karşılamak için gösterilen çabalara yoğunlaştırmıştır. NEPAD'ın öncelik alanları aşağıdakileri içermektedir:

- Çatışmaların önlenmesine ve yönetilmesine yoğunlaşarak barış ve güvenlik yetkilerinin güçlendirilmesi.
- İyi ekonomik yönetim ve teşebbüsler.
- Altyapı
- Tarım, piyasalara erişim ve bilgi teknolojileri.
- Kaynakların harekâtı ve sermayenin iştiraki,
- Diğer sosyal sektörler: Yoksulluğu ortadan kaldırmak için eğitim ve sağlık.

NEPAD, Afrika Kalkınma Bankası (BAD), Afrika Ekonomik Komisyonu (CEA) ve diğer ekonomik ve finans kurumları gibi başlıca kalkınma araçlarıyla ilişki halindedir.

Bölgesel Ekonomik Topluluklar; hazırlık ve NEPAD'ın icrası sürecinde temel öğeyi oluşturmaktadırlar.

5/ NEPAD'ın İcrası

İcra Komitesi, Afrika Birliği'nin 5 bölgesini temsil eden 15 devlet liderinden oluşmaktadır. Komite'nin ana amacı, güvenilir siyasi bir idareyi teşvik etmek ve programları takip etmek için bir politika ve öncelikler oluşturmaktır.

Bu Komite'ye beş girişimci devletin (Nijerya, Güney Afrika, Cezayir, Senegal ve Mısır) kişisel temsilcilerinden oluşan Pilotaj Komitesi yardımcı olmaktadır. Pilotaj Komitesi programları ve projeleri belirlemek için referans şartları geliştirmek ve Sekreterliğin çalışmalarını gözlemlemekle sorumludur.

Sekreterlik, Güney Afrika'daki yönetimin bağlantılarından, koordinasyonundan ve lojistikten sorumlu tam zamanlı çalışan küçük bir ekiple kurulmuştur. Pilotaj Komitesi ve Sekreterlik uygun zamanda Afrika Birliği'nin merkezine taşınacaktır.

İcra Komitesi'nin her ülkede gönüllü bir şekilde kendi ekonomik, siyasi ve sosyal değerlendirmelerini yapmaya izin veren Eş Gözlem Mekanizması'nı kurduklarını belirtmek gerekir.

NEPAD'ın İcra Değerlendirmesi, aşağıdaki sebeplerden ötürü sonucun amaca ulaşamadığını göstermiştir:

- Çatışmaların takibi,
- NEPAD'ın popülerliğinin yetersizliği,
- Gerekli kaynakların hareketinin ve borç birikmesinin zorluğu,
- Devletlerin mütevazı taahhütleri,
- Projelerin gerçekleşmesinin gecikmesi.

. Sonuç olarak Afrika, gerçekleşmiş olan kazanımları ve taahhütleri kaybetmeli ve geçmişteki uygulamalara düşmemelidir. Uluslararası partnerler NEPAD'ı destekleme vaatlerini onurlandırmalıdır.

6/ Afrika'da Bölgesel Ekonomik Bütünleşme

a) Kavram

Afrika'da entegrasyon kavramı, 50'li ve 60'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Pan- Afrika Hareketi İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sadece ülkelerin bağımsızlığını istemekle kalmamış, aynı zamanda siyasi ve ekonomik birlikteliği de talep etmiştir. Bu hareket, 1963 yılında Afrika Birliği Örgütü'nün kurulmasıyla zirve yapıyordu. Bu arada Ortak Pazar bölgeleri ve bölgesel ticaretin oluşumu gerçekleşiyordu.

Afrika'da Ekonomik entegrasyon aşağıdakilere bağlıdır:

- Ekonomik sorunlarını toplu olarak çözmeden ortak bir amaç için Afrikalıların şevki ve isteği.
- Farklı insani gelişim raporlarında belirtildiği üzere Afrika ülkelerindeki yoksulluk (En fakir 47 ülkeden 32'si Afrika'dadır)
- Çeşitlendirilmiş bir ekonomi yatırımı için fonların artan miktarına ve büyük pazarlara erişmeye müsaade etmeyen ekonomik olarak zayıf, nüfusu 8 milyonu geçmeyen küçük ülkelerin varlığı olarak bütünleşme yararına hizmet eden ekonomik zorunluluk.
- Afrika ülkeleri, sömürge yapısından kopmak ve bütünleşmiş, çeşitli ve sanayileşmiş bir ekonomi oluşturmak istiyorlar. Bölgeler arası ticaret oranı % 4'ü geçmediği için bu amaç günümüzde gerçekleşmemiş durumdadır.
- Özellikle borç aracılığıyla dış bağımlılığı azaltmak için bütünleşme istenmektedir.
- Afrika'yı dışarıda bırakan bir küreselleşmede ticari pazarlık gücünü sağlamak için.
- En önemli sektörlerde üretimi teşvik ederek ve uzmanlaşma imkânlarını, yeni teknolojinin kullanımını ve rekabetten kaynaklanan etkililiği iyileştirmeyi sağlayarak Afrika ekonomisini harekete geçirmek.

Süreç dışarıyla bir kopukluğu değil ama Afrika yerel ekonomisinin tekrar oluşturulması, üretilmiş ürünlerin ve hammaddelerin ihracatının kaynakları, pazarları ve sermayeleri birleştiren bir bütünleşme sayesinde uyumlu, dengeli ve modern bir gelişmeye katkıda bulunduğu esnek ve birleşik bir ekonominin oluşturulmasını göstermektedir.

Bu istek sadece Afrikalılar tarafından alınmış kararlar oluşturulmuş ya da oluşturulacak kurumlar aracılığıyla yeni Afrika Birliği çerçevesinde etkili, nesnel ve uyumlu bir şekilde gerçekleştirildiği takdirde ve özellikle de Afrika Ekonomik Topluluğu'nu oluşturan sözleşmenin icrasıyla yerine gelebilir. Afrika Birliği tarafından hazırlanan yeni kalkınma görevi, amacı ve stratejisi başarının temeli olacaktır. Dünya bütünleşmektedir, Afrika'nın bütünleşmemesi için herhangi bir neden yoktur. Siyasi ve ekonomik entegrasyon bir çift oluşturmaktadır.

b) Bütünleşme'nin Yararları

Ekonomik bütünleme, aşağıdaki sonuçları doğurmaktadır:

- Gümrük engellerinin azaltılmasıyla bölgede işlem giderlerinin azalması,
- Pazarın genişlemesinden kaynaklanan skala ekonomileri,
- Kanuni ticaret; yasal olmayan faaliyetlerin yerini alarak olumsuz sonuçlarını yok eder,
- Küreselleşmeyle baş edebilmek için kapasitelerin ve deneyim kazancının iyileştirilmesi,
- Ulusal seviyede fiyatların rekabetini kolaylaştıran bölgesel kaynaklar ve işgücü fazlalığının etkili kullanımı,
- Pazarın genişlemesi ve yeni teknolojilerin kullanılmasıyla dikkat çeken bölgelerde yatırım oranının artırılması,
- Dünyanın geri kalanıyla müzakere pozisyonunu güçlendirme,
- Makro ekonomik reform politikasının sağlanması,
- Kıtada barışı, güvenliği ve siyasi istikrarı sağlamak,
- Ulusal düzeyde bütünleşme işlemi tarafından üretilen refahın artışını sağlamak (Politika ve programların uyumu, alt yapıların geliştirilmesi, hayat şartlarının iyileştirilmesi vs...)

C) Afrika'da Bütünleşmenin Güçlükleri

Ekonomi, topluluklarının oluşturulmasının sonucunun incelemesi aşağıdaki iki sebepten ötürü hiçbir bölgenin beklenen sonuca erişemediğini göstermektedir:

i) Siyasi istikrarsızlık, düşünce farklılıkları, ekonomi politikasında devletlerin müdahaleleri, kaynak ve kamu isteği yokluğu, üye ülkelerin farklı ekonomik şartları, sanayileşme işleminin yerini alan miktar üzerindeki vurgu, altyapı eksikliği ve zayıf özel sektör.

ii) Kurumsal yapının kendisi bile bütünleşme işlemine uygun değildir.

Bütünleşmenin zorlukları aşağıdakiler gibi gösterilebilir:

- Kurumların çeşitliliği:

Abuja Sözleşmesi, 5 bölgesel grup belirlemiştir; Kuzey, Batı, Doğu, Orta ve Güney. Kuzey; UMA'yı ilgilendirirken diğer bölgeler aynı göreve sahip çeşitli sektör gruplarını oluşturmaktadır. Küçük gruplar, daha geniş guruplara aittir (ECOWAS ve UEMOA; ECCAS ve CEMAC merkezde; COMESA; SADC ve SACU güneyde...); Bunlar da kaynak ve enerji kaybına neden olmaktadır.

- İcranın zorluklarını açıklayan siyasi taahhüdün farklılığı; örneğin, ECOWAS sadece bir tanesi üye ülkeler tarafından onaylanan 21 tane protokolü benimsemiştir. Aynı ülke içinde

farklı bakanlar aynı hükümetin bir bakanının karmaşık birçok doküman imzaladığı birkaç bölgede sorumluluklara sahiptirler.

- Daha geniş grup yararına ortak taahhüdü yürüten hükümetlerin üstünlük ve tamamlayıcılık kavramlarının tokluğu,

- Oybirliği ile alınan kararlar. Kurumsal kararlar genellikle uzlaşmaya ve kararların uygulanmasında gecikmeye sebebiyet veren oybirliği ile alınmaktadır.

- Özel sektörün ve sivil toplumun zayıf katılımı ya da katılım eksikliği vardır. Kararlar icradan sorumlu özel sektöre ve sivil güvenliğe danışılmadan alınmaktadır. Ticaret işleminde devlet müdahalesi örneğin başarısızlığa yol açmaktadır; bu işlemde özel sektör önemlidir fakat kararların alınmasıyla ilgili olmamıştır.

- Etkisiz yönetim:

Yönetim kapasitesi eksikliği, saydam ve açık bir prosedürün yokluğu ve kotasız kayıt idari yönetimi zayıf, endişe verici ve koordinasyondan uzak bir hale getirmektedir.

- İyi bir yönetim ve programların gerçekleşmesi için finansman yetersizliği,

- Açık ve mantıklı yönlendirmenin eksik olduğu uzun vadeli programların yokluğu,

- Ani yarar ve kazanç üzerine kurulu bütünleşme süreci hakkındaki kısa vizyon,

- Birçok Afrika ülkesi, komşu ülkeninki ile uyumsuz hatta bazen zıt olarak ekonomik ve sosyal reformlar gerçekleştirmiştir (örneğin, ülkenin birinde hükümet darbesi, diğerinde özgürleşme).

- Coğrafi alanda nüfusun, doğal ve finansal kaynakların ve sosyo-ekonomik politikaların ülkeler arasındaki dengesiz boyutları.

7/ Afrika Birliği'nin Görevleri

Afrika Birliği vizyonlarını somut faaliyetlere dönüştürmelidir. Aşağıdaki görevler belirlenmiştir:

• Bütünleşme aktörlerinin kapasitelerini güçlendirmek ve hareketlendirmek. Bu katılımcılara yetkiler vermek, takip edecekleri yolu çizmeye olanak sağlayacak araçları onlara vermek ve farklı toplumların dönüşümüne uygun genel kurumlar çerçevesinin oluşturulmasını kolaylaştırmaktan ibarettir. Düşünce ile eylem arasındaki bağ, Birliğin ve kurumlarının ana parçası olmalıdır. Bölgesel gruplar kalkınmaya daha fazla yönlendirilmiş ticari alışverişin dünya sisteminden yarar sağlamalıdır. Başarılı ve pozitif farklı uygulamalardan çıkarılan deneyimler uygulanabilmelidir. Hükümetler arası ve bölgesel örgütlerle bütünleşme çerçevesinde faaliyet gösteren özel şirketlerle ilişkilerinin güçlendirilmesi bu vizyonun gerçekleşmesi için gereklidir. Kapasitelerin güçlendirilmesi ayrıca Birliğin farklı organları içinde uygulanabilir (Parlamento, Sosyal ve Ekonomik Konsey, Mahkeme, Finans Kurumları ve Sektörle ilgili Komiteler).

• Ekonomik ve Bölgesel Toplulukların (CER) uyumlu hale getirilmesi ve rasyonalizasyonu. Ekonomik ve Bölgesel Topluluklar, bütün entegrasyon stratejisinin gerçekleştirilmesi için gereklidir. Öyleyse bölgesel bütünleşme sürecinin bütün evrelerinde ana etkenlerin rollerini etkili bir şekilde oynamaları için onların sağlamlaştırılmasına devam etmek önemlidir. Farklı Ekonomik ve Bölgesel Topluluklar arasında koordinasyon ve işbirliği

çeşitli girişimlerin (NEPAD, bin yıllık amaçlar, güvenlik ve istikrar...) başarısı için önemli bir sermayedir.

- Oluşturulacak stratejiler ve kıtayı etkileyen sorunlar üzerindeki düşüncelerin faaliyetleri. Bu konuda onları bağlayan bağlar gibi her kurumun, birliği her kurumun ve organının rollerini açık ve tarafsız olarak belirlemek gerekmektedir.

- Her seviye de tanınan ve kabul edilen bir yere sahip olmak için savunma rolünü oynamak ve dünyada, Birliğin görünebilirliğini sağlamak. Birliğin haber ajansları ve Afrikalı medya kuruluşları eğitimde harekete geçmek için desteği ve kavramdan icraatına kadar Afrika stratejilerinin popüler hale getirmeyi sağlamak zorundadırlar. Savunma, Afrika ile dünyanın geriye kalanı arasındaki işbirliğini harekete geçirme amacına sahip olmalıdır.

- Afrika Birliği'nin oluşturulması, kıtada barışın, güvenliğin ve istikrarın sağlanması için Afrikalı liderlerin çabalarında yeni bir evreyi göstermektedir. Afrika Birliği'nin kuruluş sözleşmesi, kıtanın ekonomik ve siyasi olarak daha iyi bütünleşmesi ve kalkınması için kaçınılması ve ortadan kaldırılması gereken engellerin çatışmalardan kaynaklandığının bilindiğini göstermektedir. Bu konuda Afrika Birliği ayrıca yeniden yapılanma ve iyileştirme evresinde çatışmalardan etkilenen ülkelere yardım etmelidir. Halkın etkili katılımının aranması iyi yönetimin, cinsiyet eşitliğinin, adaletin ve yoksulluğa karşı savaşın ilkelerini oluşturmak konusunda Birliği cesaretlendirmektedir.

Birliğin Barış ve Güvenlik Konseyi'nin oluşturulmasıyla alakalı protokol, Afrika'da barışın, güvenliğin ve istikrarın sağlanması ve çatışmaların önlenmesini amaçlamaktadır. Her bölgede acil uyarı sisteminin kurulması, iyi kullanıldığı takdirde etkili bir önlem aracını oluşturmaktadır.

8 / Güven Ortaklığı

Küreselleşme sürecinin egemen olduğu bu durum karşısında Türkiye ve Afrika aşağıdaki stratejileri benimseyecektir:

- İki ortak daha iyi tanışmak, doğrudan araştırma ve anlayış ilişkisi için görüşmelere önayak olmalıdırlar.
- Ekonomik incelemeler müdahale alanını belirlemek için yararlıdır.
- Karşılıklı çıkarlar üzerine kurulu etkili bir ortaklık kurmak. Bu durumda aşağıdaki öncelikler göz önünde bulundurulmalıdır:
  - Onları çok iyi açıklayan kalkınma sorununu ortadan kaldırmak için ihtiyacı oldukları kapasiteleri güçlendirmek amacıyla onlar arasında uyumlu çalışmak, uzmanlıklarda ve fikirlerde Türkiye ve Afrika ülkelerini birbirine bağlamaktan ibaret olan çok şekilli, çoğul ve tutarlı bir talep.
  - Kalkınmalarının yönlendirilmesine saygı gösteren bir ortaklık çerçevesinde her iki tarafta da orantılı güçlerinden pay almaya ve işletmeye izin veren faaliyetlerin sinerjiye dönüşmesi gereken bir işbirliği kurmak.
  - Ticaret, ekonomik büyümenin en etkili motorlarından biri olabilir; Türkiye ile yapılacak olan ortaklık, Afrika ülkelerine uluslararası pazarlara ulaşmak, rekabeti destekleme ve kalkınma stratejilerinde özellikle yoksul yanlısı Afrika, ticari kapasitesini güçlendirmeye yardımcı olacaktır.

- İstikrarlı bir kalkınma için ihracatı ve yatırımı desteklemek (ihracat için bilgi merkezlerinin kurulması, farklı aktörlere pratik öneriler, kalitenin artırılması ve insan kapasitesinin güçlendirilmesi süreçlerinin oluşturulması).
- Türkiye'nin ihracatı, sanayi ürünlerine dayanmaktadır, bu konuda Türkiye kıtanın yönetsel ve işletimsel kapasitesini oluşturulmasında yardımcı olabilir ve bu kapasitelerin artışı hakkında önerilerde bulunabilir.
- Deneyimleri paylaşması ve her ortağın ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla sektörel toplantılar ve konferanslar düzenlenebilir.
- Belirtilen girişimin bazı bileşenleri, bölgesel ve uluslararası farklı girişimlerin, ekonomik iyileştirilmesine katkı çerçevesinde Afrika'nın bölgesel entegrasyonu için model olarak alınabilir.
- Özellikle Afrika'da çatışmaları önleyecek ve istikrarlı bir barışı kuracak olan ulusal kapasitelerin güçlendirilmesi konusunda işbirliği. Türkiye krizlerin ve çatışmaların engellenmesinde önemli bir destek sağlayabilir (kıtasal, bölgesel ve ulusal her seviyede acil uyarı sistemlerinin güçlenmesine katkıda bulunmak).
- Sahra altı Afrika, toplumun en üretken üyelerini (tam işçileri, doktorlar, eğitimciler, memurlar ve bilim adamları) tahrip eden vebadan en kötü etkilenmiş bölgedir. Genelde yoksulluğun etkisini azaltmak için sosyo-ekonomik politikalar ve programlar çerçevesinde kalkınma için başlıca engeli ortadan kaldırmaya izin veren bir yardım girişimi kapasite erozyonuna ve engellere karşı gelebilir.
- Her düzeyde özellikle de yerel düzeyde ticari ve endüstriyel girişimlerin ve girişimcilerin desteklenmesiyle yoksulluğun ortadan kaldırılması konusunda önemli gelişmeler mümkündür. Yerel ana maddeler üzerine kurulu yeni endüstriyel şirketlerin kalkınması, istihdam yaratılmasına izin verecek ve yoksulluğu azaltacaktır.
- Avrupa Birliği'nin gelecekte üyesi olacak olan Türkiye, Afrika'yı bütün uluslararası durumlarda destekleyebilir ve dünya ticaretinde kendi durumunu güçlendirebilir.
- İyi yönetim dâhil olmak üzere bilgi toplumunu iki ortağı koyabilmek için ekonomik ve bilimsel bütün sektörlerde bilgi ve teknolojik iletişimin kalkındırılması çabasında ortaklık.
- Afrika ve Türkiye çeşitli uluslararası (OMD) ve bölgesel girişimlerin icrası için güçlerini birleştirebilirler (NEPAD, bölgesel entegrasyon, AIDS salgınına karşı ortak duruş...).
- Ortaklığın süreç değerlendirme ve takip programı oluşturulmalı.